

Poznań, dnia 4 maja 2022 r.

"Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście ...", czyli kilka słów na temat należności przysługujących świadkowi w związku ze stawiennictwem do sądu, część I - zwrot kosztów podróży

aplikant adwokacki Nikoletta Waligórska

Rola świadka w polskim procesie cywilnym wiąże się nie tylko z określonymi obowiązkami i powinnościami, ale także z szeregiem uprawnień, które zostały wprost wysłowione w *ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego* (dalej jako "k.p.c.") oraz w *ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (dalej jako "u.k.s.c."). Jednym z takich uprawnień jest zwrot kosztów podróży związanych z koniecznością stawiennictwa świadka i udziału w czynnościach procesowych. Podstawową regulacją, która traktuje o ww. uprawnieniu jest m. in. art. 277 k.p.c., zgodnie z którym: *"Świadek ma prawo żądać zwrotu wydatków koniecznych, związanych ze stawiennictwem do sądu, a ponadto wynagrodzenia za utratę zarobku. Przewodniczący może przyznać świadkowi zaliczkę na koszty podróży i na utrzymanie w miejscu przesłuchania"*.

O JAKIEJ PODRÓŻY MOWA?

Zwrot kosztów podróży obejmuje podróż z miejsca zamieszkania do miejsca wykonywania czynności sądowej, przy czym jako miejsce zamieszkania rozumieć należy adres, pod którym świadek faktycznie mieszka. Jednocześnie, przedstawiciele doktryny wskazują, iż punktem początkowym podróży może być np. miejsce pracy, miejsce, w którym świadek prowadzi działalność gospodarczą lub zawodową, albo miejsce, w którym świadek przebywa jedynie chwilowo z usprawiedliwionych życiowych powodów. Podkreślenia wymaga, iż podróżą jest nie tylko podróż z miejsca pobytu świadka do miejsca czynności, ale także podróż powrotna.

JAKIM ŚRODKIEM TRANSPORTU WOLNO ŚWIADKOWI PODRÓŻOWAĆ?

Świadek może podróżować własnym samochodem lub innym odpowiednim środkiem transportu, tj. zbiorowym środkiem transportu. O wyborze środka transportu decyduje świadek - sąd nie jest władny, aby - kierując wezwaniem do świadka - określać środek transportu, czy trasę przejazdu.

W JAKIEJ WYSOKOŚCI PRZYSŁUGUJE ŚWIADKOWI ZWROT KOSZTÓW PODRÓŻY?

Zwrot kosztów podróży przysługuje w wysokości rzeczywiście poniesionych, racjonalnych i celowych kosztów przejazdu. Co istotne, zwrot ww. należności na rzecz świadka następuje tylko wtedy, gdy zostały one przez świadka „rzeczywiście poniesione”. Innymi słowy, jeżeli świadek odbywa podróż do miejsca wykonywania czynności oraz podróż powrotną i nie ponosi w związku z tym żadnych wydatków, to nie może ubiegać się o zwrot kosztów podróży.

Górną granicę zwrotu kosztów podróży stanowi wysokość kosztów przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju. Wysokość ta uregulowana została w *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej* (dalej jako rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2013 r.), które znajduje odpowiednie zastosowanie w odniesieniu do świadka. Zgodnie z treścią wspomnianego rozporządzenia, pracownikowi przysługuje zwrot kosztów przejazdu w wysokości udokumentowanej biletami lub fakturami obejmującymi cenę biletu środka transportu wraz ze związanymi z nimi opłatami dodatkowymi, w tym miejscówkami, z uwzględnieniem posiadanej przez pracownika ulgi na dany środek transportu, bez względu na to, z jakiego tytułu ulga przysługuje.

Rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2013 r. odnosi się także do wysokości kosztów podróży samochodem osobowym, motocyklem lub motorowerem niebędącym własnością pracodawcy. W takim przypadku pracownikowi przysługuje zwrot kosztów przejazdu w wysokości stanowiącej iloczyn przejechanych kilometrów przez stawkę za jeden kilometr przebiegu, ustaloną przez pracodawcę, która nie może być wyższa niż określona *Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy* (dalej jako "rozporządzenie z dnia 25 marca 2002 r."). Jeżeli mowa o stawkach, to - na podstawie rozporządzenia z dnia 25 marca 2002 r. - nie mogą one być wyższe niż:

- 0,5214 zł dla samochodu osobowego o pojemności skokowej silnika do 900 cm³,
- 0,8358 zł dla samochodu osobowego o pojemności skokowej silnika powyżej 900 cm³,
- 0,2302 zł dla motocykla,
- 0,1382 zł dla motoroweru.

Przepisy rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2013 r., a w konsekwencji również rozporządzenia z dnia 25 marca 2002 r. stosujemy odpowiednio w odniesieniu do świadka.

W JAKIM TRYBIE ŚWIADEK MOŻE UZYSKAĆ ZWROT KOSZTÓW?

Należności z tytułu kosztów stawiennictwa przyznaje się na wniosek świadka. Świadek może zgłosić swój wniosek na piśmie albo ustnie do protokołu rozprawy. Sąd tych należności nie zwraca z urzędu.

Co istotne, świadek zobowiązany jest należycie wykazać wysokość kosztów podróży, m.in. poprzez złożenie biletów, rachunków lub faktur.

Jeżeli świadek korzystał z samochodu albo innego własnego środka transportu, koszty podróży świadek może wykazać za pomocą oświadczenia złożonego w formie pisemnej lub ustnej (do protokołu). Oświadczenie świadka winno zawierać przede wszystkim: wysokość rzeczywiście poniesionych kosztów, początek i koniec trasy, przebytą odległość oraz rodzaj pojazdu ze wskazaniem pojemności silnika.

W JAKIM TERMINIE NALEŻY ŚWIADEK MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O ZWROT KOSZTÓW PODRÓŻY?

Wniosek o zwrot kosztów podróży świadek powinien złożyć w terminie 3 dni od zakończenia czynności z jego udziałem.

O zwrot kosztów podróży może ubiegać się także osoba towarzysząca świadkowi, który ze względu na stan zdrowia nie mógł sam bez opieki przybyć do sądu.

Poza zwrotem kosztów podróży, świadkowi przysługują również inne należności, które postaram się omówić w kolejnych alertach.

